

Tjänsteskrivelse – Uppsägning av gemensam miljö- och byggnämnd i Sydnärke

Sammanfattning av ärendet

Lekebergs kommun har en gemensam miljö- och byggnämnd tillsammans med Laxå och Askersunds kommun. I och med att samarbetet inte har fungerat tillfredställande när det kommer till styrning, transparens och prioritering har en utredning genomförts för att titta på vilka alternativa organisationsformer som finns. Under utredningens gång har uppdraget utökats till att även ta fram förslag på hur samhällsbyggnadsfrågorna kan organiseras i egen regi.

På kommunfullmäktige 5 maj 2025 återremitterades ärendet för att bland annat ta fram svar på frågor om hur utvärdering av nuvarande samarbete genomförts, vilka skäl som ligger bakom att avtalet föreslås att sägas upp, hur frågorna som idag hanteras i den gemensamma nämnden föreslås att hanteras och vilka kostnader som ett utträde kan komma att medföra.

Förvaltningen har tagit fram svar på återremissen som presenteras i bilaga 9. Förvaltningen föreslår att kommunfullmäktige godkänner svaret på återremissen, säger upp överenskommelse om gemensam miljö- och byggnämnd, daterad 2022-01-04, avslutar uppdrag om att göra en utvärdering gällande vilka effekter, både ekonomiska och andra, en sammanslagning av bygg- och miljönämnden med tillhörande förvaltningar fått, KF 2022 § 13 samt ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett underlag om organisation i egen regi till fullmäktige att ta ställning till. Uppdraget ska vara klart senast 2025-12-30.

Ärende

1.1 Bakgrund och syfte med utredningen

Lekeberg, Askersund och Laxå kommun har samarbetat kring samhällsbyggnadsfrågorna sedan 2010. Överenskommelsen gäller till och med 2026-12-31. Om samarbetsavtalet inte sägs upp av samverkanskommun senast arton månader innan avtalstidens utgång förlängs avtalet med fyra år för varje gång med arton månaders uppsägning.

Denna utredning har tillsatts med anledning av att samarbetet inte har fungerat tillfredställande och tidpunkten är vald med anledning av att om någon av parterna vill avsluta samarbetet innan avtalet förlängs med ytterligare fyra år så ska uppsägningen ställas till samtliga samverkanskommuner senast i juni 2025.

Utredningen ska belysa hur samarbetet i gemensam nämnd har fungerat, belysa för- och nackdelar med att driva samhällsbyggnadsförvaltning och miljö- och byggnämnd i egen eller gemensam regi. Utredningen ska ge förslag och rekommendationer för hur samhällsbyggnads- och miljöfrågorna kan organiseras framåt.

Under utredningens gång har uppdraget förändrats till att ta fram förslag på hur samhällsbyggnadsfrågorna kan organiseras i egen regi.

1.2 Slutsats

Den nuvarande samverkan inom Samhällsbyggnad Sydnärke mellan Askersund, Laxå och Lekebergs kommun har inte fungerat tillfredställande utan visat sig problematisk på flera plan. De huvudsakliga utmaningarna som framkommit i utredningen innefattar:

- Styrning och prioritering
- Lokalkännedom
- Otillräcklig transparens och redovisning
- Otillgänglighet och långa handläggningstider
- Resurs och leverans

Flera av Lekebergs kommuns företrädare uttrycker att man är redo att gå vidare från samarbetet då förbättringsinsatser genomförts under flera års tid men att samarbetet inte har blivit tillräckligt mycket bättre.

Givet denna problembild och att de förbättringsåtgärder som genomförts inte varit framgångsrika rekommenderas att Lekebergs kommun avslutar samarbetet i den gemensamma nämnden och organiserar samhällsbyggnadsfrågorna i egen regi.

1.3 Rekommenderad åtgärd

1. Uppsägning av Överenskommelsen om gemensam nämnd

Lekebergs kommun bör säga upp samarbetsavtalet för Samhällsbyggnad Sydnärke senast i juni 2025, i enlighet med avtalets uppsägningstid på arton månader.

2. Bildande av en egen samhällsbyggnadsnämnd och samhällsbyggnadsförvaltning

Kommunen bör inrätta en samhällsbyggnadsnämnd som ansvarar för myndighetsutövning. Strategiska samhällsbyggnadsfrågor såsom detaljplaner, översiktsplan m. fl. föreslås ha samma hantering som idag och beslutas i kommunstyrelsen.

3. Utredning av avtalssamverkan inom vissa områden

För att hantera eventuell personalbrist och kompetensförsörjning kan avtalssamverkan med andra kommuner övervägas inom exempelvis miljötillsyn och livsmedelskontroll.

4. Resurssäkring och ekonomisk planering En detaljerad budget och resursplan bör tas fram för den nya organisationen. Uppskattade kostnader för personal, systemlicenser, lokaler och övrig drift måste inkluderas.

1.4 Andra uppdrag som påverkas

1. När beslutet om att bilda en gemensam nämnd fattades av kommunfullmäktige den 28 februari 2022 beslutade även fullmäktige att ge kommunstyrelsen i uppdrag att göra en utvärdering gällande vilka effekter,

både ekonomiska och andra, en sammanslagning av bygg- och miljönämnden med tillhörande förvaltningar fått. Utvärderingen bör presenteras efter ett år med sammanslagna nämnder.

I och med beslut om avslutande av samverkan bedöms inte längre uppdraget vara relevant.

2. Kommunstyrelsen gav 20231114 kommunchefen i uppdrag att utreda hur Sydnärkes miljö- och byggnämnd har debiterat historiskt gällande planarbete och bygglov och om det har varit likabehandling så man fått betala samma taxa för samma typ av ärenden samt en bedömning av hur stor förändring den nya taxan förväntas innebära.

I och med beslut om avslutande av samverkan bedöms inte längre uppdraget vara relevant.

1.5 Återremiss

På kommunfullmäktige den 5 maj 2025 återremitterade kommunfullmäktige ärendet med följande motivering:

- Vilka skäl ligger bakom ert beslut att avsluta samarbetet och vad är det som inte fungerar i nuläget?

Idag vet vi att vi uppfyller de handläggningstider som lagen föreskriver, vilket tyvärr inte var fallet när avtalet trädde i kraft.

- Hur har utvärderingen av samarbetet genomförts mellan kommunerna?
- Vilka kostnader kommer detta utträde att medföra?
- Hur har ni planerat att hantera miljö- och byggfrågorna framöver?

Säkerställa att alternativa samverkansformer, exempelvis inom miljö- och livsmedelstillsyn, är fullt utredda.

- Inkludera ett riskperspektiv kopplat till kompetensförsörjning och rättssäkerhet i myndighetsutövningen.
- Redovisa jämförande kostnadsanalyser mellan fortsatt samverkan och annan organisation.

Svaren på motiveringen av återremissen återfinns i bilaga 9.

Dokumentet handlar om utvärderingen av samarbetet mellan Askersund, Laxå och Lekebergs kommuner inom Samhällsbyggnad Sydnärke, där Lekebergs kommun överväger att avsluta samarbetet på grund av flera identifierade problem.

- **Problem med samarbetet:** Den nuvarande samverkan har visat sig problematisk, med bristande styrning, lokalkännedom och transparens, vilket har lett till förseningar och ineffektivitet.

- **Utvärderingsmetod:** Utvärderingen har genomförts genom intervjuer med politiska företrädare och tjänstepersoner som har direktkontakt med samhällsbyggnadsförvaltningen.
- **Kostnader vid utträde:** Exakta kostnader för att lämna den gemensamma nämnden kan inte fastställas, men Lekebergs kommun betalar för närvarande 4 792 000 kronor i årlig medlemsavgift som kan finansiera delar av verksamheten i egen regi. Sen tillkommer intäkter från taxor och avgifter.
- **Framtida hantering av frågor:** Lekebergs kommun planerar att hantera samhällsbyggnadsfrågor internt och överväger avtalssamverkan med andra kommuner för att bygga volym på verksamheten.
- **Alternativa samverkansformer:** Det finns olika former av kommunal samverkan, t.ex. gemensamma nämnder, kommunalförbund och avtalssamverkan.
- **Kompetensförsörjning:** Det finns en växande brist på kompetens inom flera yrkesroller i samhällsbyggnadssektorn, vilket kräver strategiska insatser för att säkerställa kompetensförsörjningen. Utmaningen är densamma oavsett om det är en gemensam nämnd eller i egen regi som rekrytering och kompetensförsörjning behöver hanteras.
- **Rättssäkerhet:** Rättssäkerhet är avgörande inom myndighetsutövning, vilket kräver tydliga processer och dokumentation för att undvika jäv och intressekonflikter.

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige

1. godkänner svaret på återremissen.
2. säger upp överenskommelse om gemensam miljö- och byggnämnd, daterad 2022-01-04.
3. avslutar uppdrag om att göra en utvärdering gällande vilka effekter, både ekonomiska och andra, en sammanslagning av bygg- och miljönämnden med tillhörande förvaltningar fått, KF 2022 § 13.
4. ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta fram ett underlag om organisation i egen regi till fullmäktige att ta ställning till. Uppdraget ska vara klart senast 2025-12-30.

LEKEBERGS KOMMUN

Åse Friberg
Kommunchef

Ilina Bergvall
Uttredare